

OPRAWIONY (56) *part praet pass pf*

oprawiony (45), **oprawion** (11).

Oba o oraz a jasne, w -on wahania.

sg m N *oprawion* (6), *oprawiony* (5); ~ (*attrib*) *oprawiony* (1); ~ (*praed*) *oprawion* (6), *oprawiony* (3); -on *HistJóz, OrzList, SarnStat* (2); -ony *FalZioł, Leop*; -on : -ony *BielKron* (2:1); ~ -on: -ón *SarnStat* (1:1); -(o)n (4). ◇ G *oprawion(e)go* (1). ◇ A *oprawiony* (5). ◇ f N (*praed*) *oprawiona* (1). ◇ G *oprawion(e)j* (2), *oprawiony* (1) *ZapWar* (2:1). ◇ [D *oprawion(e)j.*] ◇ A *oprawioną* (5) [*w tym: -a* (2)]. ◇ I *oprawioną* (1). ◇ n N *oprawion(e)* (4), *oprawiono* (3); ~ (*attrib*) -(e) (1); ~ (*praed*) -o (3) *DiarDop, RejZwierc, SarnStat*; -(e) (3) *RejWiz, BudBib, StryjKron*. ◇ G *oprawion(e)go* (1). ◇ A *oprawion(e)* (1). ◇ I *oprawionym* (1). ◇ pl N *subst m i f* *oprawion(e)* (10). n (*praed*) *oprawiony* (1) *RejPos, opravioné* (1) *SarnStat*. ◇ G *oprawionych* (2). ◇ A pl *subst* *oprawioné* (5); -é (2), -(e) (3).

Składnia dopełnienia sprawcy: opraviony przez kogo (1).

Sł stp s.v. oprawić, Cn brak, Linde XVI w. s.v. oprawić; poza tym XIX w. bez cytatu s.v. oprawny.

1. *Naprawiony, poprawiony, wzmocniony, odnowiony* (6) : *Sławá moiá zówždy będzie odnowioná/ á luk moy w ręce moiey będzie opráwiony [instaurabitur]. Leop Iob 29/20; chcę być poślufzen poftánowienia wiáry Konciliu^m Trydeńkiego/ ktore iefli będzie słuźne/ litościwe/ wolne/ gdzieby nie tylko członki fámy ale y głowá były opráwione. BielKron 229v, 221; Y gdy onego zacnego domu Bożego będzie budowanie opráwione [aedificabitur] ná wieczne czáfy BudBib Tob 14/7; StryjKron 335 marg.*

Szereg: »oprawion a odnowion« (1): *prošili/ áby Senat fądu Cefarfkiego był opráwion á odnowion BielKron 221.*

2. *Ufortyfikowany* (4) : *Potym Cyrus dobywłzy miáftá Bábiloná/ dziwnym obyczáiem opráwionego/ rzeká Eufrátés klikiem potokow obieglę/ á thák odiawłzy rzekę/ przyšzło mu fnádniey do miáftá przydź BielKron 112.*

oprawion(y) czym (3): *Bo áczkolwiek fá twarde mieścá rozlicznemi gorámi/ albo inssemi przypráwami opráwiony/ á wífákož to fnadz ieft nápewnieyflá rzecz gdzie pan bog fá m ráczy ftác wpošrodku ludu fwego RejPs 193, 140; OrzList d3.*

W przén (2) : *RejPs 140; Kthory Kołcioł iáko Mur/ ták ieft opráwion Ńwiátošćiami: przes ktore Dyabli niemogá nas doleć. OrzList d3.*

3. *Otoczony opieką, wypiełgowany* (1) : *A možym baczyć y po młodym drzewie/ ktore im nalepiey wfczépiono á opráwiono będzie tym narychley y wrošcie RejZwierc 7v.*

4. *Umocowany, otoczony, ozdobiony, wysadzony, wyłożony; caelatus, circumdatus PolAnt* (31) : *A ono [źródło] opráwione dziwnym kftátem nowym. Skrzyniá około niego piękna mármurowa/ A rurá s pozłoceniem w niey álábáftrowa. RejWiz 34; Pošłáł tež papiež Krolowi Schockiemu pošwiáćány miecz Ńpošzwá złotá mišternie opráwiony BielKron 215v; [Nigrytowie] bráli od nas záfię nože/ igły/ źwierciádłá dzwonki/ obraški/ Ńklenice opráwione ochędoźnie/ y ine rzeczý ktorych tám nie máłž. BielKron 451v, 328v, 346v; RejZwierc 98.*

oprawion(y) czym (26): *Iakom ya nyewssial [...] plascza czarnego ostrodomskiego yaxamytem oprawyonego ZapWar 1542 nr 2556, 1523 nr 2296, 1542 nr 2557, 1545 nr 2634; pirwy pałac*

był barzo cudny oprawyon po łcyanam flotem drogym kamyenim *HistJóz* B3, B3v; *BielŻyw* 114; *LibMal* 1545/99v, 102, 1553/176; *RejWiz* 25; *WyprKr* 20v; Ktemu wygotowali kámienie Onychiny/ opráwione złotem ofádzeniem [*palis aureis caelatos caelaturis*] *BibRadz Ex* 39/6, 75v 39/13; otworzon z grobu kofztownego Tomas Kántuáryenlis/ (ktorego iefzczé y dziś mnifzy łwięćą) ták yż iego łkrzyniá bylá łrebrná/ grob złotem á perlámi opráwiony. *BielKron* 217, 452; *Mącz* 124d, 276c; *RejPos* 251; *SkarŻyw* 74, 133 *marg*, 397; Gdy z przytuloną do pierśi tyś łię porozumiał Lutnią/ łłoniem opráwioną *KlonŻal* B2v; nie pámiętałz wyrwy Onego, ktory tu był z Krákowá przyiáchał [...] miał tełz ksiáłzki opráwione Kámieńmi *CiekPotr* 34.

oprawiony w co (1): [*krol Kazimierz*] vczyłnił tákí tełtáment [...]. Item monštráncyą srebrną košćiołowi Gnieźnieńskiemu. Ite^m Poznánłkiemu rámię s Kozmy w łrebro opráwione. *BielKron* 376.

W charakterystycznych połączeniach: oprawiony chędogo, drogo, kosztownie, misternie, ochędoźnie, pięknie (2); *oprawiony aksamitem* (4), (*drogim*) *kamieniem* (4), *gardłami kunimi, perlami, słoniem* (= košćią słoniową) (2), *srebrem (w srebro)* (5), *złotem (osadzeniem)* (8), *żelazem*.

Szereg: »oprawiony, obity« (1): Ferratus, Żelázny álbo żelázem opráwiony/ obity. *Mącz* 124d.

5. *praw. Zabezpieczony; reformatus JanStat* (10) : nie omieszkiwamy tełz pilnemi prósbami swemi u WKM się starać, aby to wszytko wedle prawa pisanego oprawiono było *DiarDop* 108; iż od tych czáfów połag/ ktory nie będzie przed námi álbo w księgách/ álbo w Aktciéich zápiłan/ álbo iáko wedle porzádku práwá y łtárégo zwyczáiu opráwion/ nie ma byđż żadnéy mocy áni władze. *SarnStat* 632 [*idem* 936] 633 [2 r.], 936.

oprawion(y) komu (2): nyeswał [*lege: nie wziął*] yemv skrzyńky yego [...] svmą pyadzdzeszyath kop grosschy wpolgrosczech wszobyé mayanczą oprawyonyy nyegdy szlachathnyemv Stanisławowy Russzynyowy *ZapWar* 1513 nr 2063; dźierzenie dóbr onych/ ná których żywiący żenie było oprawiono/ które zá żywota mąż dźierzał. *SarnStat* 633, 1177.

oprawiony na czym (2): ze ssya iei dossycz stało za czterzistha slothych czerwonych wagiarskich oth tego tho philipa Trczyenskigo woyewodzyca Rawskiego zapissanych oprawionych na wssy na lyssowej voly *ZapWar* 1548 nr 2667; *SarnStat* 633; [ku sumye głowney [...] Na ymyenyu kolanowcze [...] oprawyoney *ZapKrakBiec* 1543 9/244].

Szereg: »zapisany i oprawiony« (1): wiáno/ ábo wiáná/ mogą byđż wyłwobodzone y wykupione od bliźłzych y dźiedziców włánych tych którzy tákowé wiáná przerzeczoney wdowie ábo Pániéy łzláchetkiéy przez męże ich były zápiłané y opráwione ná dobrách łwych *SarnStat* 1177.

6. *Wynagrodzony, wyrównany* (2) : A włchakołch thak yakobi y thi lyekkołczy náłche y łkodi poddanich náłchich bili oprawyone *LibLeg* 11/161.

oprawiony komu (1): ze bi bili łkodi poddanim náłchem oprawyone. *LibLeg* 11/141v.

7. *Przygotowany do gotowania, oskubany, wypatroszony i oczyszczony* (1) : zabiłfzy wołu odrą łkorę łniego/ wywnátrzą chędo⁸⁰/ wložą weń báráná tełż odártego y wypráwionego w báráná záłię wložą kurá álbo kokofz tełż opráwioną *BielKron* 260.

8. *Wykastrowany* (1) :

Szereg: »okapłoniony albo oprawiony« (1): A IEŃth rzeczony kamień kokoŃzy/ albo kurowy [...].
Gdy kogut po trzech leciech bywa okapłoniony/ albo oprawiony/ á po okapłonieniu gdiby przez
fiedm lat był żyw *FalZioł* IV 47d.

Synonimy: 1. odnowiony, opatrzony; 2. opatrzony, umocniony; 3., 5. opatrzony; 6. nagrodzony,
odpłacony, zapłacony; 7. obłupiony, odarty; 8. okapłoniony, uwałaszony, wyczyszczony.

Cf **OPRAWIĆ, OPRAWNY**

JB